Postimees
Pärnu wäljaanne

Ilmub igapäew

Toimetuse ja talituse aadress: „Postimees" Pärnus.

Toimetuse könetunnid: Kingi tän. nr. 2, kella 11—1 ja 4—6. Könetr. nr. 19.

Üksik nummer maksab: Pärnu wäljaanne 3 marka.

Tellimiste ja kuulutuste hinnad nagu leht esimesas nimetatud.

№ 233. Teisipäewal, 9. oktoobril 1923. № 233.

Kohalikud teated.

Beatrice Tobias

esineb 11 oktoobril „Endlas" ballet ja plastiliste tantsudega.

Rahwaülikoolis

algab õpetöö Inglise keele II. ja III. grupis. teisip. 9 okt. k. 6 õ.

Jalgpalli wöistlus Pärnu-Wiljandi wahel,

mis pühapäewal, 7 okt. s. a. Wiljandis „Terwise" ja Wiljandi jalgpalli komandode wahel ära peeti, lõppes 2:2 wastu.

Waimulik kontsert,

mis pühapäewal, 7 okt. s. a. kohaliku helikunsti seltsi poolt Pärnu Elisabeti kirikus korraldati, oli wähepoole kuulajaid kokku meelitanud.

Üldine sissetulek ulatab umbes 6000 marga peale, kui tehtud kulusid arwesse wötta, wöib waewalt ülejääki loota.

Linna raamatukogu ja lugemistuba

oli septembrikuul awatud 28 päewa. Lugemistoas käis selle aja jooksul 3137 inimest, kes nõudsid kokku 2433 köidet, missugustest nõudmistest jäi täitmata raamatute wäljasoleku pärast 167. Nõutud raamatutest oli ilukirjandust 937 köidet, mõtte- ja õpetadust 64 k., õigus- ja ühiseluteadust 59 k., kirjanduse ajalugu ja keeleteadust 173 k., ajalugu 118 k., maade ja rahwaste teadust 92 k., matemaatikast ja loodusteadusest 46 k., sporti 82 k. ja mitmesuguseid muid raamatuid 536 köidet. Keelte järele nõuti eesti keelseid raamatuid 2195 k., wene — 31, saksa — 34, inglise — 4 ja esperanto keelseid 2 köidet.

Hooletu autosõidu pärast

on protokoll tehtud Supelus tän. Nr. 21 elutsewa A. M. peale, kes Allika tän. nr. 12 elutsewale E. M.-le peale sõitnud.

Pärnu linn maruküwe kahtlaseks kuulutatud.

Et Pärnu linna piirkonnas wiimasel ajal koerte maruküwe juhtumisi ettetulnud, on linnapolitsei poolt kuulutatud maruküwe kahtlaseks Pärnu linn oma alewitega kuni 1. jaanuarini 1924. a. Teatawasti hoitagu selle järeldusel kõik koerad ig kassid linni ehk olgu sunkorwidega warustatu, wastasel korral hukatakse nad politsei poolt ära.

Igatahes tohiks loota, et siin ka koerte omanikud püüawad politsei poolt wäljaantud kaitsekorraldusest kinnipidada ja seda kaaskodanikkude julgeoleku kindlustamiseks.

Keelatud kohas suitsetamud.

Linnapolitsei poolt wöeti wastutusele keelatud kohas suitsetamise pärast alljärgnewad kodanikud.

1) Metsa tänawal elutsewad S. L. ja W. A.; 2) Riia tän. nr. 105 elutsew J. S. ja 3) Seli wallas elutsew J. B.

Loata wiina- ja õlemüügi pärast

on kohtulikule wastutusele wõetud Rääma tän. nr. 8 elutsew Jüri Sig.

Keeldunud politsejile platsi andmast.

Linnapolitsei poolt wõeti wastutusele ametiühistuste kesknõukogu pidu korraldaja, kes keeldus politsejile seaduses ettenähtud platsi andmast pidusaalis.

Wäärnähtustest linna saunas.

Nii mõnigi lord on awaldatud soowi kodanikkude poolt ühe wõi teise puudus kõrwaldamiseks linna saunas, misjuguste soowiawaldustele, kui need õiglased, on ka igakord linnawalitsuse poolt wastutuldud ning paled ja puudused wõimaluse mõõda kõrwaldatud, aegajalt läbiwiies wajalikke uuendusi, parandusi ja puhastamisi. Käesolewal ajal on käsil uue, suurema kaewu puurimine sauna hoowis, mille walmiskaabes wõib loota, et ka kodanikkude wiimane soow täidetakse ja saunas dušš sisse sõetakse. Sellega oleks siis linnawalitsus oma kohused kodanikkude wastu täitnud, kui, kas ka kodanikud omi kohuseid täidawad, jääb küsitawaks?

Kui siinkohal wäärnähtustest linna saunas kirjutan, siis nimelt neist wäärnähtustest, mis kodanikkude eneste poolt ikka ja alati jälle korduwalt esile kutsutakse ja mis paljugi meelehärma sünnitawad. Ei taha hakata üleslugema wäiklasi ütsitasju, waid toon üldisema pahe, mille korduwine on soowimatu just saunaskäijatele enestele.

Kõigepäält wõiks tähendada, et pesemise kappade tarwitamisel mitte tõkkalt korretkselt ei talitata ja tihtigi kaaskodanikkude huwe ignoreeritakse. Laitutakse end tätel määral, okes „ohupeerind" kolm neli kappa, asetades ühte käed, teise jalad jne. mõnutelda kse, ilma et tähelegi pannakse hiljem kulmuid, kes tundide kaupa kappade järele ootma peawad.

Teatawasti on linna saunas kappu ainult piiratud arw ja neist jätku's nende korrralikul tarwitamisel. Ei saa ju nõuda linnawalitsusest, et ta iga saunaskäija jaoks kolm- neli kappa laseks walmistada ja kuigi ta seda teeks, ei leiduks saunas sarnasel korral ruumi pesemiseks. Tuleks siis linnasaungi suurendada mitmewõrra.

Teiseks oleks kodanikkudel waja silmaspidada, et ei ole kuidagi soowitawaga lubatud jalgu leotada wõi pesta sääl, kus teised peawad pead ja nägu pesema, sarnane situatsioon on esiteks lubamatu juba hügieenilisest, teiseks ei saa kodanik kuidagi leppida sellega, et ta wõtab tarwitamiseks kapa, milles kaaskodanik just-just oma jalgu leotas, misjugusega oli päterdanud kogu aja mustal põrandal solgiwees.

Kuigi linnawalitsusel pole wõimalik olnud seni jalgade jaoks eriwanne tarwitamiseks anda, ei saa, ei wõi siiski lubada, et jalgade ja näo pesemiseks üht ja sama nõu tarwitatakse.

Kui kellegil ilmtingimata peaks wajalik ning arstide poolt soowitatud olema jalgu leotada, siis tuleks tähendatud otstarbeks juba koduft mõni nõu kaasa wõtta. Ehkki sarnane asi weidi siliklas, on ta siiski tingitud kaaskodanikkude huwide seisukohast.

—k.

Rahwaülikoolis loewad:

Kolmapäewal, 10. oktoobril kl. 6—7 J. Õunap—inimese anatoomiast; kl. 7—8 õht. O. Mälk — ajalõost (uus aeg)

Reedel, 12 okt. — kl. 6—7 õ. G. Jürwetson — majandusteadusest; k. 7—8 õht. A. Tomberg — bioloogiast.

Maakonnast.

Põlumehe ülewaade septembrikuus.

Saarde kihelkonnas tänawu septembri lõpul kohati wili olles haljas ja kokku panemata, kartulad wõimata, õige palju s kohtades ka linad kitkumata, kuna läinud aasta septembrikuus suiwiljad kokku pandud, kartulad wõetud, ja suiwilja peks tibedasti käsil oli. Tänawu septembris on maapind niiskem, kui l. a. septembrikuul. St.

Tänawune Mihkli laat peeti ära

Mihkli kiriku lähedal 30. septembril 1. oktoobril. Hobuseid ei olnud peaaegu laadale müügile toodudki, wäljaarwatud ainult mustlaste käes olewad kronud. Hinnad olid kewadisest palju odawamad. Sarwloomade poolest on see laat ka kõikukuiwanud, oli neid ehk 100 pea ümber kokku toodud. Hinnad keskmised, 5000—6000 marka tükk.

Kokkukogunud noorerahwa poolest oli aga laat rikas. Et laadal hulk salamonopolisi töötas, siis olid laadalisest paljud joobnud ja selle järeldusel tuli ka korrarikumisi ette. Nii lõödi kellegi joonarl poolt ühel teekäijal wanamehel käesse noaga ja ühel lehmal tõnnatud köht maha. Märatsejad joomarid on aga trellide taha toimetamata jäänud. V.

Laenu ei saa.

Koonga wallawalitsus on Eesti Pangast 300.000 margalist laenu palunud wallamaja ehitamiseks, kuid pank on wastanud, et laenu wõimalik anda ei ole.

Praeguse maksustamise ja walla sissetulekute korra juures on wald wäljapääsemata rahalisse ktsisiusse sattunud, sest kõige tarwilikumad wäljaminekud on 3—4 korda sissetulekutest suuremad. V.

Ainukene inglismaltseline odaw
pilbutubak
Eestis on A.-S. „ASTORIA"
„LOOTS".
1/4 n. 60 mrk.

Uuemad teated

Könetraadi teel.

Eile jõudis Tallinna Leedu pea- ja wälisminister Galvanauskas. Ta asub korteris riigiwanema majas. Täna sõidab ta Leedusse tagasi.

— Siseminister otsustas määrata 1 m. 1924 a. tähtajaks, milleks omawalitsused oma 1924 a. eelarwed lõpulikult wastuwõtma peawad.

— Põllutöödministeerium kawatseb wiinawabrikute rendiks määrata 6% asewel 2% hindamishinnast.

— Riigikogu liikmed J. Tõnisson ja J. Jaakson on riigikogule esitanud wähemusrahwuste kultuur- ja hoolekande omawalitsuse ajutise korraldamise seaduse eelnõu, mille järele wähemusrahwustel õigus on kultuuri ja hoolekande omawalitsuse ajutust ellu kutsuda maakonna ja linna omawalitsuste piirkondades, kellele nad allnwad.

— 1 nowembril s. a. kawatsetakse tagawarawõlke arwata kaitsewõelasi, kes selleks ajaks 21 kuud teeninud on.

Wastutaw toimetaja Jüri Gliserman.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.

Terwitatud karsklastele ja kõigile joomaritele.

Lugupeetud kaasaeglased! Rahwastel, aostaid ülekeisi lahingumäljul juhwilt tappes ja hämites, on warisenud wiimaseidki kõlbusjäänused. On saabund tänopäewast kõige joomasõbralisem ajajärk.

Kogu maa on läbistanud sulisew alkoholi sõgi, poetades enda harud ämbliku niitidena kõige kaugemassegi metsatallu.

Enam jagu meie rahwast on ahunud otse kui sihtlikule enesehäwitamisele, winaga mürgitamisele; meie perekondisse kantakse esimise järgu tarbeina piirituspudelid, meie noorile pärandatakse juba weres alkoholi idud. Andes halba eeskuju rikutakse neid sageli juba lapseeas.

Meie tublimate poegade hingi ähwardab õlleputus riiuda korporantide joominguil. Koguni paremate teadlaste ja kirjanikkudegi järele sirutab ta enda julmid sajasõrmilised käed.

Meie sõja kestel küllalt rüüstatud ja lonkama lõõnud majandus, mille arwel peetakse igapäew pitspelle ja täidetakse kõrtsid ei suuda selleie wastu panna ja on sammumas allamäge. Ta waob, paiguti eriti just maal. Piitsutab sügiswihm läbi unarule jäänud majalõhede, häigab tuul tüki õlekatust, tõstab sarikaig! Mõdaneb wili wäljul, kustub toas mõnigi elu, waibub waim!

Ent mehed kõrtsus ei märka, ei ka riigitüüril. Waid päew päewalt jatkub meil alkoholi juurde pumpamine ja kõrri walamine, sest mürk meelitab ligi.

Ning palju muud. Kuid nii ei tohi see kesta. On wiimane aeg astuda wälja alkoholite tõkkeid looma. On wiimane aeg astuda karsketena tulewiku tõõle. Oleme juba mõndagi ohwerdanud; kes peame siis tõlesti waibuma olewiku hõlma. Eriti meie noored, esimene põlw, kes wõib oma noorusе weeta jällegi wabana, kel tulewikus kord aastasadade tagant jällegi wõimalus kõige awaramaks ja laialdasemaks töötamiseks. Ei, meie ei tohi seda—nüüd rahulikult hääbumisele astuda oleks suurim ülekohus kogu ühiskonna wastu, mida meile kuidagi ei suudaks andeks anda meie järgnew põlw isegi aastasajad.

Waid tööle, helgemalle päikesele wastu olgu me püüd karsketena rajada endi tulewiku sihte.

Ning wanem põlw, kes tahad meid, noori, näha teostamas omi salajasemaid igatsusi, näha kasutamas ja edendamas oma elutöö saawutusi ja mõite, tulge kaasa! Kaasa toetama endi kogemuste ja teadmistega meie olemasolu wõitlust.

Olgu terwitet kõik meie õpetajad, seltskonna tegelased — wanemad kes meile kaasa tunnewad, kes meiega eesrinnas tahawad wõidelda alkoholiga.

Olgu terwitet need naised ja lapsed, kes endi meeste ja isade kõrtsudes juues, tahawad meiega tulla!

Olgu terwitet needki joomarid ja joomasõbralised noored, kes tänapäew suudawad heita endist alkoholi tükked!

Koondugem kõik alla meie ühise lipu! Asugem aktiiwsesse tegewusse! Wõõrutagem, ajagem alkohool meie eneste ühiskiist, pelskem ta wälja meie perekonnist ja seltskonnast! Waadakem kaua suudab ta wastupanna meie „karskuse koondatud ridadele." Ütlen, langema saab ta siis; langema saab siis meie suurim orjastaja ja üle tema korjuse wabaneb meile tee täiesti wabale arenemisele kus rajame uue, karske ja parema kodu. Selleni waid püüdmust ja koondust ning sellesta teile, see kuise, terwitet karsklased wanad ja noored! Ning kõik joomarid, kes te kord kainel miisil asju tõelises walguses nähes, meie idee õigemu leiate ning meid ehk ometi kord mõistma hakkate, sest teadte ju, et ülsnes teie pärast, ütsnes teile, te perekonnile ja järeltulijaile head soowides on alustatud kogu see liikumine, nähtud kõik need waewad ja kurbused.

Meie ülim tahu oleks, et te kord karsklasteni jõudes meie ridu rohkendaks ja meile abiks oleks me ideelise karskuslipu kõrgemale tõstmisel. Noor.

Järelmärkus: Andes ruumi eelolewale noore karsklaskirjutusele, katsume lähemal wõimalusel seda küsimust edasi arendada praktilisel waatepunktilt.

„Endla" teater.
Reeskõdalal, 10. oktoobril s. a.
Rahwaetendus
„Wilhelm Tell"
Fr. Schiller'i 5 waatusline näidend 11 pildis. Karl Jungholz'i lawastus.
Algus punkt kell 1/29 õhtul.
Piletite hinnad: 1 pl. 45, 2 pl. 35, 3 pl. 25, rõdu 25 m., õpilastel ja kooliõpilastel 15 mrk.
Piletite eelmüük: Endla' teatri kassas igal äripäewal kella 12—2 ja 5—7 Etenduste päewil kell 12—2 ja 2 tundi enne algust.
Juhatus.

Maja müüa
Aadr. s. l. taituses.

Tarwis kahte mööbleerit. tuba
ühes lõõgiga ehk lõõgi tarwit.
Teatada s. l. t. 148 all.

Soowin klawerit
harjutamas käia.
Tingimised palun sõl. ära anda „Klawer" all.

Metsaoksjonid.
Enampakkumisel müüakse:
1) 7. nowembril 1923 a. Kaiawere Kaitsemõisas, metsaülema kantseleis Kaiawere metskonnast 598 puud ja 75,79 tiinu 55 tükis hinnatud 4.565.979 mrk.
2) 8. nowembril 1923 a. Mõniste wallamajas Wana-Antsla metskonnast 39,60 tiinu 24 tükis, hinnatud 3.176.462 mk.
3) 8. nowembril 1923 a. Kilingi wallamajas Lodja metskonnast 81,46 tiinu 80 tükis, hinnatud 5.862.479 mrk.
4) 9. nowembril 1923 a. Märjamaa alewis metsaülema kantseleis Märjamaa metskonnast 43,73 tiinu 30 tükis, hinnatud 2.280.325 mrk.
Ligemaid teateid müügile tulewate metsatükkide üle annawad kohalikud metsaülemad ja metsade peawalitsus, Tallinnas, Toomkiriku pl. nr. 3.
Metsade peawalitsus.

30. oktoobril s. a., kell 12 lõunal müüakse ära Pärnus, hoolekande kohtu ruumides (linna majas)
awalikul enampakkumisel
suurem kogu mitmetsugu Waldhofi wabriku
wana rauda.
Pakkumisest osawõtjatel tuleb kautsjooniks 300000 marka sissemaksta, ehk selle summa peale Eesti Panga Pärnu osakonna kwitung ette panna. Pakkumised wõib ka kirjalikult saata, kinnistes ümbrikus pealkirjaga „Pakkumine Waldhofi wana rauda peale", millele ülewal tähendatud panga kwitung kautsjooni äramaksu üle peab juure lisatud olema. Ümbrikud kirjalikkude pakkumistega awatakse kohe peale suusõnalist pakkumist. Müüdawat rauda wõib näha hooldajate ettenäitamisel Waldhofi wabriku platsil iga päew kella 9 hommiku kuni kella 4 peale lõunat. Niisama wõib ka tutwuneda raua müümise tingimistega Waldhofi wabriku hooldajate juures, ehk hoolekande kohtus töötundidel.
Waldhofi wabriku hooldajad.

6 Jalawäe rügement ostab suuremal arwul häid
jõõgi kartulaid
Wastuwõtmine Pärnus, Malmó tänaw nr. 4, igal äripäewal kella 9—12.
Hinnad kokkuleppel.
Eilikfaar
6 jalawäe rügemendi majanduse ülem.

„ENDLAS"
esmaspäewal, 15. oktoobril s. a.
pr. Aino Kallas'e
kirjandusõhtu
Algus kell 8 õhtul.
Piletite eelmüük Laane trükik. Piletite hinnad 100—15 m.
Kooliõpilastele alandatud hinnad.

Illusion. 8., 9. ja 10. oktoobr. s. a.
Rutake, ainult 3 päewa! Teine ja wiimane seeria üleilmise -kuulsusega lõõkpilt
Teine seeria Teine seeria
Jndia hoowi saladused
Suurepäraline põnew Jndia armastuse romaan 7 suures jaos. Peaosades kuulsad näitlejad: Gunnar Toines ja Carlo Wieth. „Jndia hoowi saladused" on haruldane kinoteos, täis Hommikumaa hiilgust ja saladusi. Suurepäraline lawastus, tuhanded kaastegelased. Pildi sisu on parem kui „Jndia hauasammas". See maailma filmituru pärl on igal pool enneolemata eduga wastu wõetud,
Tähelepanu! Teine ja wiimane seeria lõõb oma toreduse poolest kaugelt üle esimese.
Knopikene tagawara magajana.
Lõbus näl. — — — — Palju naeru.
Mängib trio. Algus kell 6 õhtul.

Pärnus, 9. oktoobri 1923. a. Trükitud H. Laane trükikojas, Pärnus.